

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet

Skrivelse angående aviseringar om förstärkt kvalitet i lärarutbildning

Inledning

Ett av förslagen i SOU 2024:81, Ämneskunskaper och lärarskicklighet– en reformerad lärarutbildning, innebär att antagningskraven till lärarutbildningen skärps. För tillträde till grundlärar- (exklusive inriktning fritidshem) och ämneslärarutbildningen kommer det att krävas betyget C i kursen Svenska 3 eller Svenska som andraspråk 3 och för tillträde till förskollärarutbildningen betyget D i motsvarande kurser. Dessa förändringar ska gälla från och med höstterminen 2027.

Genomförda prognoser på landets lärosäten visar att effekter av en sådan skärpning kommer innebära en minskning av antal potentiella antagna studenter med ca 20–50 % beroende på inriktning och ämne.

Utmaningar för sektorn

Regeringen är medveten om att de höjda antagningskraven kommer innebära väsentliga minskningar av antalet potentiella studenter. I promemoria¹ inför myndighetsdialog framgår att:

I och med de höjda antagningskraven som införs hösten 2027 kommer färre lärarstudenter att antas. De resurser som frigörs ska användas till ett kvalitetslyft för lärar- och förskollärarutbildningarna som bl.a. innebär att lärarstudenterna ska få mer lärarledd tid.

Den föreslagna kompensationen genom höjda prislappar på HSTJ och NTF är ett viktigt steg i rätt riktning för att bibehålla kvalitet i lärarutbildningarna. Men att det skulle leda till ett kvalitetslyft eller till mer lärarledd tid är inte självklart. Kompensationen av prislapparna täcker i viss utsträckning minskningen av antalet studenter. För de flesta studiesituationer innebär det dock inte mer lärarledd tid, för det behövs en ytterligare förstärkning. Tyvärr kan inte garantier lämnas för att den lärarledda tiden utökas eftersom fasta kostnader kvarstår även om studentantalet sjunker. Dessutom kommer det även föreligga väsentliga skillnader i hur förändringen kommer slå på landets lärarutbildningar och ämnen. Det finns betydande risker för att vissa lärosäten kommer tappa viktiga ämnen inom lärarutbildningsområdet om nuvarande föreslagna kompensationslösning bibehålls.

¹ Promemoria 2026-03-10 U2026/, Underlag för diskussion om behov av ökat samarbete mellan lärosäten

Timing för när lärosätena får besked om de nya ersättningsnivåerna är viktig. Just nu är det många lärosäten som diskuterar vilka program och inriktningar de ska ge och vilka som ska pausas eller läggas ner för att de inte är ekonomiskt bärkraftiga.

Lärosätena är således positiva till initiativet till att öka ersättningsnivåerna för lärarutbildning men vill gärna ha en fortsatt dialog rörande tre frågor:

- hur är kompensationen tänkt att leda till ett kvalitetslyft för lärarutbildningarna?
- vilken nivå kommer ersättningsnivåerna att landa på och när kan besked om det komma?
- vilka ämnen kommer att beröras av förändrade ersättningsnivåer? Utöver HSTJ och NTF påverkas t.ex. praktisk-estetiska ämnen mycket av de höjda betygskraven.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
Generalsekreterare